

Velká povinnost rodinné pobožnosti

George Whitefield (1714-1770)

Jozue 24:15 - "*Jáť pak a dům můj sloužiti budeme Hospodinu.*"

Tato slova zachycují svaté odhodlání zbožného Jozue, který - když promlouvajíc v nejpohnutějším, láskyplném projevu, vypočítával Izraelitským, jaké veliké věci pro ně Pán Bůh učinil - ve verši bezprostředně předcházejícímu našemu textu došel ke správnému závěru z toho všeho, co jim předložil, a těmi nejnaléhavějšími slovy jim ukazuje, že, jelikož jim byl Pán Bůh tak nadmíru milostiv, nemohou učinit méně, než z vděčnosti za takovou neobyčejnou laskavost a milosrdenství zasvětit sebe i své rodiny k službě Jemu. "*Protož nyní bojte se Hospodina, a služte jemu v dokonalosti a v pravdě, a odvrzte bohy, jimž sloužili otcové vaši za řekou.*" A později stejným poutajícím motivem vymáhal jejich poslušnost Božích příkázání i prorok Samuel (1. Sam. 12:24): "*A však bojte se Hospodina a služte jemu v pravdě celým srdcem svým; nebo vidíte, jak veliké věci učinil s vámi.*" Ovšem potom, aby se nemohli vymluvit (k čemuž by jich mohlo být nakloněno až příliš mnoho) na jeho špatný osobní příklad nebo si myslet, že na ně vzkládá těžká břemena, ale prstem svým jimi nechce ani pohnouti, jim v tomto textu říká, že ať už na nauku, kterou jim kázal, budou dbát nebo ne, on sám byl (stejně jako by měli být všichni kazatelé) odhodlán tomu dostát a uplatňovat to: "*Vyvolte sobě dnes, komu byste sloužili, buď bohy, jimž sloužili otcové vaši, kteříž byli za řekou, buď bohy Amorejských, v jichž zemi bydlíte; jáť pak a dům můj sloužiti budeme Hospodinu.*"

A toto usnesení, hodné Jozue a o nic méně náležité a nezbytné pro každého pravého syna Jozue, je svěřeno péči a správě rodiny dnešní doby; a byl-li kdy pravý čas pro kazatele toto kázat a pro lidi to uvést ve skutek skrze rodinné pobožnosti, pak tomu nebylo nikdy více než v současné době, neboť je důvod se velmi obávat, že mezi těmi mnohými domácnostmi, které se nazývají křesťanské, je jen málo těch, jenž se svými rodinami slouží Pánu Bohu, jak by měly.

Je to vskutku pravda; navštivte naše církve a snad mezi námi užijete nějaké zůstatky způsobu a formy zbožnosti, ale i s tím se lze jen zřídka setkat v domovech za zavřenými dveřmi. Kdyby měli přijít požehnaní andělé podobně jako v době praotců a pozorovat naše duchovní obcování v domácnostech, zda-li by nebyli v pokušení říci jako Abraham Abimilechovi: "*Jistě že není bázně Boží na místě tomto?*" (Gen 20:11)

Jak se takové všeobecné zanedbávání rodinných pobožností začalo prvně v křesťanském světě šířit, je těžko říci. Pokud jde o prvotní křesťany, jsem si jist, že mezi nimi tomu tak nebylo: Nikoli, oni ne tak se vyučili Kristu, že by si falešně mysleli, že by náboženství mělo být omezeno pouze na jejich shromáždění ve veřejné bohoslužbě, ale naopak, ve svých rodinách jednali s takovou zbožností a příkladnou svatostí, že Sv. Pavel jejich domy často nazýval církvemi: "Pozdravte toho a toho, říkával, *a církev, kteráž je v domě jeho.*" A, jak věřím, musíme provždy opustit naději, že bychom ve světě viděli probuzení prvotního ducha zbožnosti, dokud se nám nepoštěstí vidět probuzení prvotních rodinných pobožností a osoby jednomyslně přijímat předsevzetí se starým dobrým Jozue slovy našeho textu: "*Jít' pak a dům můj sloužiti budeme Hospodinu.*"

Z těchto slov budu s dovolením trvat na těchto třech věcech.

I. Za prvé, je povinností každého vůdce postarat se o to, že nejen on sám, ale i ti, jež jsou svěřeni jeho péči a dozoru, "*sloužiti budou Hospodinu.*"

II. Za druhé, budu usilovat ukázat, jakým způsobem by hlava rodiny a jeho domácnost měli sloužit Pánu.

III. Za třetí, předložím některé pohnutky, abych podnítl všechny vůdce rodin i jejich domácnosti sloužit Pánu doporučeným způsobem.

Na **prvním místě** chci ukázat, že je povinností každého vůdce rodiny se starat, aby Pánu sloužil **njen on sám, ale i všichni svěřeni jeho péči.**

To vyjde najevo, uvážíme-li, že každý vůdce rodiny by na sebe měl pohlížet jako na toho, který je zavázán jednat ve třech postaveních: jako prorok, aby vyučoval, jako kněz, aby se modlil s lidmi i za lidi, a jako král, aby je spravoval, usměrňoval a zaopatřoval. Je vskutku pravda, že v posledním z nich, tedy v úřadu krále, nemají takové nedostatky (ba, v tom

jsou většinou až příliš starostliví a dychtiví), ale co se týče těch dvou předchozích, jejich úřadů kněze a proroka, jsou jako Galio; na to vůbec nedbají. Nicméně jakkoli lhotejní v tom někteří vůdci mohou být, mohou si být jisti, že Pán Bůh bude z jejich rukou bude vyžadovat řádný výkon těchto úřadů. Neboť jestliže, jak tvrdí apoštol, "*ten, kdo o své, a zvláště o domácí péče nemá*" v časných věcech, "*zapřel jest víry, a jest horší nežli nevěřící,*" do jak velikého stupně odpadnutí musel dospět ten, kdo vůbec nemyslí na zaopatření duchovního blaha své rodiny!

A dále - lidé obecně velmi svobodně haní duchovenstvo a domnívají se, že oprávněně viní chování toho kazatele, který nedbá a nehlídá stáda, kteréhož jej Duch Svátý učinil dohlížitelem; což však nepodléhá, byť v menší míře, stejnému odsouzení každý vůdce rodiny, který nemyslí na duše těch, kteří jsou svěřeni jeho péči? Neboť každá domácnost je trochu jako malá farnost, každý vůdce (jak bylo podotknuto dříve) je knězem, každá rodina stádečkem, a zahyne-li některý z nich pro zanedbání vůdce rodiny, jejich krev bude Pán Bůh vyžadovat z jeho rukou.

Kdyby některý kazatel nedbal na vyučování svého lidu jak veřejně, tak po domích, a omluvil se tím, že má dost co dělat, aby s bázní a třesením spasení své konal, aniž by se o totéž staral u druhých, což byste si o takovém kazateli nemysli, že je jako nepravý soudce, "*kterýž se Boha nebál a člověka nestyděl?*" Nicméně, jakkoli odpudivý takový popis může být, není to nic horšího, než si zaslouží ten vůdce rodiny, jenž si myslí, že je povinen pouze své duši, aniž by bral jakýkoliv ohled na duše v jeho domácnosti. Neboť (jak bylo naznačeno výše) každý dům je jakoby farností a každý pán má zájem na tom, aby - jak jen to může ovlivnit - zajistil duchovní prospěch každého pod jeho střechem, stejně jako je každý kazatel povinen hledět si duchovního blaha každého jemu svěřeného jednotlivce.

Na jaké precedenty se mohou muži, kteří zanedbávají tyto své povinnosti, odvolávat při svém zanedbání, nemohu říct. Dozajista ne příkladu svatého Joba, který byl tak dalek toho si myslet, že se jako vůdce rodiny vůbec nemusí znepokojovat péčí o jiné duše, než svojí, že nám Písmo říká: "*A když vypořádali dny hodů, posílával Job, a posvěcoval jich, a vstávaje ráno, obětoval zápalý podlé počtu všech jich. Nebo říkával Job: Snad zhřešili synové moji, aneb zlořečili Bohu v srdci svém. Tak činíval Job po*

všecky ty dny." Zrovna tak se nemohou dovolávat praxe starého dobrého Jozue, jehož v našem oddíle nacházíme ve starosti o prospěch své domácnosti stejně jako o prospěch jeho vlastní. Naposled se nemohou odkázat ani na Kornelia, který se bál Boha, a to nejen sám za sebe, ale se vším domem svým; a byli-li by křesťané stejného ducha jako Job, Jozue a pohanský setník, činili by to, co oni.

Ale běda! Je-li tomu tak, že by všichni vůdci rodin měli sloužit Pánu nejen sami, ale také dohlédnout na to, aby jejich domácnosti činily také tak, co se pak stane s těmi, kteří nejen sami zanedbávají sloužení Pánu Bohu, ale též se vynasnažují se posmívat a zesměšnit ty v jeho domácnosti, kteří tak činí? Kteří se nespokojí s tím, že sami nevejdou, ale "*těm, kteříž by vcházeli, ještě zbraňují?*" Takoví lidé jsou vskutku činiteli ďáblůvými. Jejich odsouzení jistě již dávno nemešká: neboť ačkoli Pán Bůh ve své dobré prozřetelnosti může trpět, aby se takové kameny úrazu dostaly Jeho dětem do cesty a dovolit pro zkušeni jejich upřímnosti a pokrok v jejich víře, aby jejich největšími nepřáteli byli ti z jejich vlastní domácnosti, přesto nemůžeme než vyhlášovat běda nad těmi vůdci, skrze které tato pohoršení přichází. Neboť pokud i ti, kteří se starají jen o své duše, sotva k spasení přijdou, kde pak skončí takoví nestvůrní světští a bezbožní vůdci rodin?

Ale doufajíce, že lidí s tímto smutným cejchem je jen málo, pokračujme nyní k **druhé** předložené věci, totiž k ukázání toho, **jakým způsobem** by měl vůdce a jeho rodina sloužit Pánu.

1. První věc, kterou zmíním, je **čtení Božího Slova**. Tato povinnost spočívá na každém jednotlivci. "*Ptejte se na Písma; nebo vy domníváte se v nich věčný život míti*" - to je pravidlo dané naším pozeňnaným Pánem nerozdílně všem, ale mnohem víc by o něm měl každý vůdce smýšlet, jako by bylo zvláštním způsobem adresováno jemu, neboť (jak bylo již dokázáno), měl by na sebe pohlížet jako proroka, tedy, že je v souladu s tímto postavením zavázán vyučovat ty, kteří mu jsou svěřeni, ve známosti Slova Božího.

Shledáváme, že toto Pán Bůh přikázal svému zvláštnímu lidu Izraeli; neboť tak mluví Jeho zástupce, Mojžíš, Dt. 6:6-7, "A budou slova tato," to jest, slova Písma, "kteráž já přikazuji tobě dnes, v srdci tvém. a budeš je často

opětovati synům svým," to jest, jak je obecně vykládáno, služebníky stejně jako děti, "a mluvit o nich, když sedneš v domě svém." Z toho můžeme dovodit, že jediný důvod, proč tak mnozí nedbají na pilné čtení slov Písma svým dětem, je ten, že slova Písma nejsou v jejich srdcích: neboť byly-li by, z hojnosti srdce mluvila by ústa jejich.

Mimoto, služebníci, stejně jako děti, jsou obecně velmi neznalí, pouzí začátečníci v zákonech Božích, a kterakž by jich mohli znát, leč by je kdo vyučil? A jak případněji je vyučit, než živou výmluvností Boží "kteráž může moudrého učiniti k spasení?" A kdo jiný by je měl náležitěji vyučovat těmito slovy živými, než rodiče a páni, kteří (jak bylo již více než jednou poznamenáno) se mají starat o to, aby je denně živili duchovní chlebem stejně jako tělesným.

Ale je-li tomu tak, v jak bídném stavu jsou ti ubozí vůdci, kteří jsou tak daleko od toho, živit ty, jež jsou svěřeni jejich péči, mlékem Slova beze lsti, aby jím rostli, kteří se ani sami neptají na Písma, ani se nestarají, aby je vysvětlili ostatním? Takové rodiny, které vynakládají tak podivuhodné úsilí, aby činily vůli svého Pána, musí být vskutku šťastny! To by si jeden myslel, že se obrátily k církvi římské, že si myslí, že nevědomost je matkou zbožnosti a oddanosti, a že ti, kdo čtou své Bible, budou odsouzeni jako kacíři? A přeci, jak málo rodin, jenž se nechovají podle tohoto nemístného obyčeje, je zde mezi námi! Zda-li je v tomto budu chválit? Nechválím je; ne takť býti má, bratří moji.

2. Nyní přejdeme k druhému prostředku, kterým by každý vůdce i jeho rodina měli sloužit Pánu, tedy **k rodinné modlitbě**.

Tato povinnost, ač stejně zanedbaná, je naprosto stejně nezbytná jako ta první. Čtení je dobrou přípravou na modlitbu stejně jako je modlitba vynikajícím prostředkem, aby bylo čtení účinné. A důvod, proč by měl každý vůdce rodiny obě tyto činnosti spojit, je prostý, neboť nemůže vykonávat svou kněžskou úlohu (kterou je, jak jsme již poznamenali dříve, do jisté míry nadán), aniž by se zhostil povinnosti rodinných modliteb.

Pročež nalézáme zmínku, když se hovoří o Kainovi a Ábelovi, kterak předkládají oběti, že je přinesli [tak v anglickém překladu, pozn. překladatele]. Ale komu je přinesli? Inu, nejspíše svému otci Adamovi,

který měl jako kněz rodiny obětovat jejich jménem. Tak by měl i každý duchovní syn druhého Adama, pověřený péčí o domácnost, nabízet duchovní oběti proseb a díky vzácných Bohu skrze Jezukrista v přítomnosti a jménem všech, kteří slouží u stolu nebo z něj jedí.

Tak čteme, že činil náš požehnaný Pán, když přebýval mezi námi: nebo se často říká, že se modlil se svými dvanácti učedníky, kteří bývali jeho malou rodinou. A On sám zaslíbil společným prosbám zvláštní požehnání: *"Nebo kdežkoli shromáždí se dva nebo tři ve jménu mém, tu' jsem já uprostřed nich."* A opět: *"Jestliže by dva z vás svolili [tzn. shodli] se na zemi o všelikou věc, za kterouž by koli prosili, staneť se jim."* Přidejte k tomu, že nám Apoštol přikázal modlit se *"všelikou modlitbou a prosbou,"* což v sobě nepochybně zahrnuje i rodinnou modlitbu. A svatý Jozue, když předložil v našem textu dobré rozhodnutí, že on a dům jeho sloužití budou Hospodinu, byl dozajista odhodlaný se se svou rodinou modlit, což je jedno z nejlepších svědectví, které mohli o své službě Jemu vydat.

Kromě toho není rodiny, která by nesdílela nějaké společné požehnání, jehož byli všichni účastníky a za které mají všichni děkovat, nebo některý společný kříž a utrpení, proti kterým se mají modlit, nebo některé společné hříchy, nad kterými musí všichni bédovat a naříkat; jak toho však mohou dosáhnout bez toho, aniž by se spojili ve společném aktu ponížení, proseb a díky, je obtížné vymyslet.

Spojíme-li všechny úvahy dohromady, je zjevné, že rodinná modlitba je velkou a nezbytnou povinností, a tudíž pro ty vůdce, kteří ji zanedbávají, není zajisté žádné omluvy. A velmi se obáváme, že pokud žijí bez rodinné modlitby, žijí také bez Boha na světě.

A nicméně, jakkoliv hrozný popis to je, lze se obávat, že měl-li by Pán Bůh znovu poslat anděla, aby nás zahubil, jakož to již kdysi učinil k zahubení egyptských prvorozených, a přitom jej pověřil jako tehdy, že nemá pomínout žádný dům, leč ten, na jehož veřejích spatřil viděl skropenou krev, jen s tím rozdílem, že nyní mu nemají ujít žádné rodiny leč ty, které Jej vzývají v ranní i večerní modlitbě, jen málo by zůstalo jeho mečem pomsty nedotčených. Mám takové nazývat rodinami křesťanskými nebo pohanskými? Dozajista si nezaslouží jméno křesťan; a pohané povstanou k soudu s těmito světskými rodinami tohoto pokolení, neboť oni měli vždy

své domácí bohy, které uctívali a které často vzývali ku pomoci. To se tyto rodiny pěkně dopracovaly, když musí jít do školy k pohanům! Cožpak však Hospodin nad takovými světskými domácnostmi nevykoná pomstu? Což nevylije svůj hněv na ty, kteří nevzývají jméno Jeho?

3. Nastal však čas, abych spěšně přešel k třetímu a poslednímu prostředku, který jsem chtěl doporučit, totiž, že každý vůdce rodiny by měl se svou domácností sloužit Pánu skrze **katechizování a vyučování svých dětí a služebnictva**, a vychovávat je v cvičení a napomínání Páně.

To, že tato povinnost spočívá na všech vůdcích domácností stejně jako obě předchozí, ukazuje ona známá chvalořeč či doporučení, jenž dal Pán Bůh Abrahamovi: *"Nebo znám jej; protož přikáže synům svým a domu svému po sobě, aby ostříhali cesty Hospodinovy, a činili spravedlnost a soud."* A vskutku, takřka v ničem na nás svatá Písma nenaléhají častěji, než v této povinnosti katechizování. Proto říká Pán Bůh v dříve citovaném oddíle: *"Tato slova budeš často opětovati synům svým."* A v Novém zákoně je rodičům přikazováno: *"Vychovávat své děti v cvičení a napomínání Páně."* Svatý Žalmista nás seznamuje s tím, že jedním z velkých cílů, pro který Pán Bůh činil pro svůj lid takové velké zázraky, byl zřetel, aby až vyrostou, předložili svým dětem - nebo služebníkům - to samé. A v Dt. 6:20 a následujících verších Pán Bůh svému lidu přísně přikazuje, aby své děti, až se je na to budou ptát, jak by také v čase svém měly, vyučovali pravé podstatě ceremoniální bohoslužby. A měli-li být služebníci a děti poučení o povaze židovských obřadů, mnohem více by měli nyní být uvedeni a zakotveni v naukách a hlavních principech evangelia Kristova; nejen proto, že je to zjevení přinášející život a nesmrtelnost v plnějším a jasnějším světle, ale i proto, že mnozí bludaři a svůdci procházejí svět, kteří vyvíjejí nejvyšší úsilí, aby zkazili nejen nástavbu, ale samotný základ našeho nejsvětějšího náboženství.

Chce-li pak současné pokolení mít potomstvo, které by v pravdě milovalo a ctilo Pána Boha, musí se vůdci a rodiče řídit dobrou radou Šalomounovou a vychovávat a katechizovat své domácnosti v cestě, po níž by měli jít.

Jsem si vědom pouze jedné námitky, která může být s nějakým zdáním odůvodněnosti prosazována proti tomu, k čemu jsme zde dospěli, a to, že

takový postup zabere příliš mnoho času a bude rodiny příliš dlouho brzdit v jejich světském podnikání. Je však na místě se ptát, zda lidé, kteří přichází s takovou bídnou námitkou, nejsou stejného pokryteckého ducha, jako byl zrádce Jidáš, jenž se rozhořčil na oddanou Marii, že tak plýtvala svou mastí na pomazání našeho požehnaného Pána a ptal se, proč nebyla prodána za dvě stě denárů, které by se rozdaly chudým. Pán Bůh nám daroval tolik času, abychom mohli pracovat pro sebe, a my Mu z něj pak nemáme poskytnout malý ždibeček ráno i večer, abychom se oddali Jeho bezprostřednějšímu uctívání a službě? Což lidé nechtou, že je to Pán Bůh, kdo dává lidem sílu k získání bohatství, a že tedy nejlepší způsob, jak na tomto světě vzkvétat, je zajistit si Jeho přízeň? A nezaslíbil nám snad náš požehnaný Pán, že budeme-li hledat nejprv království Božího a spravedlnosti jeho, všechny vnější ostatní nezbytnosti nám budou přidány?

Abraham byl bezpochyby muž stejně činorodý, jako všichni, kteří takto namítají, jen mohou být; přesto si však našel čas, aby přikazoval své domácnosti sloužit Pánu. Ba, David byl králem a v rukou mu tedy spočíval veliký úkol a povinnosti; přesto však vyznává, že choditi bude ustavičně v upřímnosti srdce svého v domě svém. A abychom uvedli ještě jeden příklad: svatý Jozue se jistě musel zabývat mnoha záležitostmi tohoto světa a přesto slavnostně prohlásil přede vším Izraelem, že on pak a jeho dům sloužiti budou Hospodinu. A vykupovali-li by lidé čas jako Abraham, David nebo Jozue, už by si nestěžovali, že je rodinné povinnosti příliš zdržují od podniků tohoto světa.

III. Doufám, že tato moje **třetí a poslední** obecná kapitola, pod kterou chci nabídnout některé **pohnutky**, kterými se mají vůdci a jejich domácnosti rozněcovat ve službě Pánu způsobem výše doporučeným, poslouží lépe než tisíc argumentů dokazujících slabost a pošetilost takových námitek.

1. A první pohnutkou, kterou zmíním, je **povinnost vděčnosti, kterou jste vy, kteříž jste vůdci rodin, Pánu Bohu dlužni**. Každý z vás musí vyznat, že losem mu připadla dobrá země; Prozřetelnost vám dala nemalé dědictví, nad mnohé z vašich bližních, a proto byste se měli z principu usilovně vděčnost snažit, jak jen to na vás spočívá, o to, aby každý jednotlivec ve vaší domácnosti Jej vzýval, dokud je živ; nemluvě o tom, že autorita, kterou vám Pán Bůh jako rodičům a vůdcům rodin propůjčil, je hřivnou svěřenou vaší péči, kterou jste povinni zužitkovat ke cti svého Pána. V

jiných věcech shledáváme, že vůdci domácností a rodiče vykonávají panství nad svými dětmi a služebníky bez váhání a častokrát říkají jednomu: Jdi, tedy jde, a jinému: Přijď, a přijde, a služebníku svému: Učiň toto, a učiní. A což by měla být tato pravomoc tak často užívána v našich vlastních záležitostech a nikdy neuplatněna ve věcech Božích? Užasněte se nebesa nad tím!

Věrný Abraham tak nečinil; kdepak, Pán Bůh říká, nebo znám jej; protož přikáže synům svým a domu svému po sobě. Nečinil tak ani Jozue; kdepak, on byl odhodlán nejen sám chodit s Bohem, ale s též využít svou autoritu k tomu, aby všichni okolo něj činili také tak: *"Ját' pak a dům můj sloužiti budeme Hospodinu."* Pojd'me činit totéž.

2. Ale za druhé - pokud to nebude vděčnost Pánu Bohu, zdá se mi, že by vás měla pohnout **láska a lítost k vašim dětem**, abyste se svými rodinami sloužili Pánu.

Většina lidí k svým dětem vyjadřuje velkou něžnost a lásku, ba tak velkou, že se jejich životy velmi často točí okolo životů jejich potomstva. *"I zdaliž se může zapomenouti žena nad nemluvnátkem svým, aby se neslitovala nad plodem života svého?"* říká Pán Bůh skrze svého proroka Izaiáše. Hovoří o tom jako o něčem hrůzném a pramálo uvěřitelném; bezprostředně následující slova však potvrzují, že je možné - *"byť se pak ony zapomněly"*, a také zkušenost nás ujišťuje, že mohou. Otec i matka mohou oba opustit své děti: neboť jakou větší míru zapomnětlivosti k nim mohou vyjádřit, než když zanedbají zušlecht'ování toho nejdůležitějšího v nich a nevychováávají je ve známosti a bázni Boží?

Je vskutku pravda, že rodiče zřídka kdy zapomínají zaopatřit své děti po tělesné stránce (ač se musíme bát, že někteří klesli i pod úroveň hovad, kteráž hynou, a zanedbali dokonce i to), ale jak často pak zapomínají, nebo spíše, kdy si připomínají, že mají hledět spásy jejich nesmrtelných duší? Ale je toto jejich způsob, kterým vyjadřují náklonnost k plodům svých těl? Je toto to nejlepší svědectví, které o své náklonnosti k lásce k těm, jež jsou drazí jejich srdcím, mohou dát? Tehdy milovala Dalila Samsona, když jej vydala do rukou Filistinských? Tehdy měli ti lotři zalíbení v Danielovi, když jej vhodili do jámy lvové?

3. Ale za třetí, pokud vás nepřemluví ani vděčnost k Pánu Bohu, ani láska a soucit ke svým dětem, necht' vás k uložení si svatého předsevzetí podle našeho textu pohne alespoň **zásada obecné počestnosti a spravedlnosti**.

To je princip, o kterém bychom si mysleli, že podle něj jednají všichni lidé. Ale jistě, může-li být komu správně vytýkána jeho nespravedlnost, nikdo nemůže více podléhat takové výtce, než ti, kteří se považují za poškozené, pokud jejich služebníci vypoví svou tělesnou službu, a přitom se jim na oplátku vůbec nestarají o jejich neocenitelné duše. Neboť je snad spravedlivé, že by služebníci měli vynakládat svůj čas a sílu ve službě svého pána a páni by jim zároveň neměli dávat to, co je spravedlivé a úměrné jejich službě?

Je pravda, že někteří lidé si mohou myslet, že udělali dost, když svým služebníkům dávají jídlo a oděv, a říkají: "Což jsem s tebou pro tento rok nesmluvil tolik a tolik?" Ale nedají-li jim jinou odměnu, než toto, co méně činí pro svá hovada? Což však služebníci nejsou více než tato? Nepochybně jsou: a jakkoli mohou páni pro tuto chvíli odložit to, co je usvědčuje, zjistí, že přijde čas, kdy zví, že jim stejně jako zemskou měli dát i nějakou duchovní mzdu, a kdy volání těch, kteříž žali krajiny jejich, vstoupí v uši Pána zástupů.

4. Ale za čtvrté, pokud k vyvážení všech námitek nestačí ani vděčnost Pánu Bohu, ani soucit s dětmi, ani princip obecné spravedlnosti k služebníkům, necht' váhy převáží převažující **pohnutka vlastního zájmu** a zaváže vás s vašimi domácnostmi k sloužení Pánu.

V jiných záležitostech má toto u vás velikou váhu: nechte se tedy přesvědčit, aby to na vás mělo patřičný a plný vliv i v tomto; a má-li, máte-li víru byť jen jako zrnko hořčičné, jak se můžete vyhnout tomu věřit, že podpora rodinné pobožnosti bude ten nejlepší způsob, jak prosazovat své vlastní časné a stejně tak věčné blaho? Neboť "*zbožnost má i nynějšího i budoucího života zaslíbení.*"

Kromě toho, všichni nepochybně chcete poctivé služebníky a zbožné děti, a měli-li by se prokázat jinými, bylo by to pro vás takovým bolem, jako bylo pro Elizea mít zrádného Géziho nebo pro Davida mít těžkosti se se vzpurným Absolonem. Ale jak jinak můžete očekávat, že se naučí svým

povinnostem, ledaže ti, kteří jsou postaveni nad nimi, se budou starat, aby je jim vyučili? Není to snad tak rozumné jako očekávat, že byste měli sklízet, kde jste nezaseli nebo sbírat, kde jste nerozsyпали?

Podporovalo-li by křesťanství u dětí a služebníků vskutku nějaké znevažování svých rodičů a tělesných pánů, nebo představovalo-li by jejich povinnosti vůči nim jako něco příčícího se jejich celé poslušností svého Otce a Pána, kterýž je v nebesích, pak by zde mohla být nějaká záminka pro zanedbávání vyučování jich v zásadách takového náboženství. Ale jelikož předpisy tohoto čistého a neposkvrněného náboženství jsou všechny svaté, spravedlivé a dobré, a čím více se kdo učí své povinnosti vůči Pánu Bohu, tím lépe bude plnit své povinnosti k vám, domnívám se, že zanedbávat zušlechtování jejich duší ve strachu, že budou v náboženských povinnostech trávit příliš mnoha času, je jednat zcela v rozporu s vašimi vlastními zájmy, stejně jako s povinnostmi.

5. Za páté a na konec, pokud ani vděčnost k Pánu Bohu, ani láska k dětem, ani obecná spravedlnost k vašim služebníkům, ani převládající motiv vlastního zájmu, nechť vás k uvedení zbožného odhodlání našeho textu do praxe vede **zvažování hrůz Páně**. Pamatujte, že přijde čas, a to možná velmi brzy, kdy se všichni ukázati musíme před soudnou stolicí Kristovou, kde se musíme vážně a přesně zodpovídat z toho, jak jsme v tomto světě s našimi rodinami obcovali. Jak budete snášet, když uvidíte své děti a služebníky (kteří by měli být vaše radost aneb koruna chlouby v den našeho Pána Ježíše Krista) předstupovat jako pohotová svědkové proti vám, proklínající svého otce, který je zplodil, lůno, které je nosilo, prsy, které je kojily a den, kdy vůbec vstoupili do vašeho domu? Nemyslíte, že zatracení, které musí lidé snášet pro své vlastní hříchy, nestačí, že je potřeba na sebe naložit ještě dodatečnou vinu toho, že se podíleli také na zatracení jiných? Ó zvažte to vy všickni, kteříž zapomínáte sloužit Pánu se svými domácnostmi, *"aby snad nepochytil, a nebyl by, kdo by vytrhl!"*

Ale Bůh uchovej, bratří, že by na vás mělo postihnout takové zlo: ne, budu raději doufat, že jste byli aspoň do jisté míry přesvědčeni tím, co bylo o veliké důležitosti rodinné pobožnosti řečeno, a tedy připraveni volat slovy bezprostředně následujícího textu: *"Odstup to od nás, abychom opustiti měli Hospodina,"* a znovu, verš 21, *"nikoli, ale Hospodinu (s našimi několika domácnostmi) sloužiti budeme."*

A aby ve vás bylo toto srdce vždy, dovolte mi ve jménu našeho Pána Ježíše Krista vyzvat vás všechny vůdce rodin, abyste často rozjímalí nad neocenitelnou hodnotou vlastních duší a nad oním nekonečným výkupným, vzácnou krví Ježíše Krista, která za ně byla zaplácena. Pamatujte, prosím vás, pamatujte, že jste padlé bytosti, že jste od přírody ztraceni a od Pána Boha odloučení a že nikdy nemůžete být znovu uvedeni ve vaši původní radost, dokud se skrze znovuzrození z Ducha Svatého nenavrátnete do původního stavu čistoty, dokud nebudete mít v duši znovu vtisknutý obraz Boží a dokud takto nebudete uzpůsobeni, abyste mohli být účastníky dědictví svatých ve světle. Rozmýšlejte o tom, říkám, vážně a často a jednejte jako osoby, které věří těmto důležitým pravdám, a nebudete již zanedbávat duchovní blaho vaší rodiny více než své vlastní. Ne, láska Boží, která pak bude vylita v srdcích vašich, vás uváže k tomu, abyste činili, co jen můžete, abyste je zachovali; a hluboké vnímání zdarma nabízené milosti Boží v Kristu Ježíši, (které tehdy budete mít) vás bude volat a podněcovat k tomu, udělat co jen můžete pro záchranu druhých, zejména těch ve vaší vlastní domácnosti. A ačkoliv i přes všechno vaše zbožné úsilí mohou někteří zůstat nezměnění, přesto budete moci mít tuto utěšující myšlenku, že jste učinili, co jste mohli, aby byly vaše rodiny nábožné, a proto můžete spočinout ujištění, že budete moci usednout v království nebeském s Abrahamem, Jozuem, Korneliem a všemi zbožnými hospodáři, kteří ve svých pokoleních svítili jako veliká světla ve svých zemských domácnostech. Amen.